

MILIEU EN KLIMAAT

Sociaal ondernemer steekt \$70 mln in groene stroom in Rwanda

Amsterdam

Bijna een miljoen huishoudens in Rwanda, bij elkaar zo'n 4,2 miljoen mensen, krijgen duurzaam opgewekte elektriciteit in hun woning.

De Nederlandse sociale ondernemer en investeerder Bart Hartman heeft gisteren met de Rwandese regering een overeenkomst getekend om de komende vijf jaar \$70 mln in het land te investeren.

Met het geld wordt in Rwanda een fabriek gebouwd voor de productie van een 'solar home system' (SHS), bestaande uit een zonnepaneel, batterij, ledlampen en een aansluiting voor het opladen van mobiele telefoons en radio.

Rwandese gezinnen kunnen een microkrediet afsluiten om de apparatuur aan te schaffen. Het project maakt gebruik van al in het land aanwezige technologie. Zo betalen gebruikers wekelijks een klein bedrag terug via hun mobiele telefoon. De totale kosten bedragen \$60 per huishouden. Hartmans bedrijf Nots Solar Lamp gaat het project uitvoeren. De ondernemer verdiende zijn vermogen met het op de markt brengen van medische producten. In 2003 gooide hij het roer om en besloot hij verder te gaan als sociaal ondernemer.

De \$70 mln is voor een groot deel afkomstig van de Wereldbank. Ook een aantal Nederlandse investeerders — onder wie Hartman zelf — zijn ingestapt. Een derde deel bestaat uit zogeheten 'junior notes', een soort obligaties. 'Ze staan genoteerd aan de beurs van Rwanda en kunnen worden verhandeld. Het jaarlijkse rendement is 8%. Op deze manier betrekken we lokale investeerders bij het project en is het schaalbaar. Geld van de Wereldbank is belangrijk, maar in principe eindig.'

Hartman ziet de traditionele ontwikkelingssamenwerking veranderen. Door bezuinigingen en veranderde politieke denkbeelden drogen veel geldstromen op. Verschillende vormen van 'impactbeleggen' (beleggen met een meetbaar duurzaam resultaat) en een meer zakelijke aanpak komen ervoor in de plaats. 'Wat wij doen, is ontwikkelingshulp nieuwe stijl', zegt Hartman. 'Het doel is immers hetzelfde: de levensstandaard van mensen te verbeteren en een bijdrage leveren aan het klimaatprobleem door een enorme CO2-reductie te realiseren. Maar het middel is totaal anders. In plaats van geld weg te geven, verkopen we mensen een product en zetten we geld van lokale investeerders aan het werk.'

De fabriek voorziet in eerste instantie de Rwandese markt. Vanaf 2022, zo is de verwachting, zullen er jaarlijks een miljoen eenheden worden vervaardigd voor de export naar andere Afrikaanse landen. 'Ook hier streven we naar lokale productie en bouwen we zelf capaciteit op in plaats van de spullen uit China te laten komen. "Made in Africa" is het uiteindelijke doel.'

Hartman beproefde zijn geluk eerst in Mali, maar liep vast, onder meer door een staatsgreep. 'In 2015 was ik in Rwanda en had ik een gesprek met de president. We spraken af binnen drie jaar alle petroleumlampen te vervangen. Ze zijn gevaarlijk en vervuilend.'

De grootste barrière was de zwaar verlieslatende energiemaatschappij van het land. De regering is nog steeds aandeelhouder, maar zette het bedrijf op afstand. De ceo kreeg de opdracht de zaak te reorganiseren en zwarte cijfers te schrijven. 'Ons solarsysteem draagt natuurlijk niet bij aan de winst, want er zijn geen aansluitingen op het netwerk nodig. Hij heeft er dan ook alles aan gedaan om ons achter de schermen tegen te werken.'

Door de investering wordt Rwanda koploper in zonne-energie in Afrika. Naar schatting zijn 125 miljoen Afrikaanse gezinnen verstoken van elektriciteit. Opgeteld gaat het om 600 miljoen mensen. De ambitie van Nots is om eind 2025 alle kerosinelampen in Afrika ten zuiden van de Sahara te hebben vervangen door lokaal gefabriceerde solarsystemen.